

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Száznegyven gyógyíthatatlan beteg enni kér*

Forrás:

Bp

Uj Nemzedék

1922. 2. 1.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

362.1

Idő

"1922"

Személy

Helyszá

Száznegyven gyógyíthatatlan beteg enni kér

Látogatás az Irgalom házában és a Szondy-utcai nyomortanyán

— Az Uj Nemzedék tudósítójától. —

Amit Huszár Károly emlékezetes nemzetgyűlési beszédében elmondott, minden borzalomával és tragédiájával, egy nap alatt elvonult a szemünk előtt. Ezt még nem ismertük! Nem ismertük és nem láttuk mi sem, akik már végigkószáltuk ennek a városnak minden rejtett zugát, minden sötét oduját és azt hittük, nincs tovább. Nem a nyomor és a nélkülözés nagy általánossága, borzalmas mindennapisága az ijesztő, hanem ahogy például Nagel Margit él, — ha ugyan él, — vagy ahogy B. Andor vonaglik az ágyon, ahogy Papy Sándorné, Sági Vendel és a többi, többi nyomorult vergődik — és enni kér. Mert ezeknél már csak az evésben jelentkezik az élet-öztön.

Száznegyven halálraitélt

Az „Irgalomház” épülete Óbudán van. Itt kapták a „Láthatatlan Vendég”-től az első segítséget. Harmincezer koronát. Erre a helyre külön felhívta Huszár Károly az újságírók figyelmét.

Az Irgalomházban száznegyven gyógyíthatatlan beteg, száznegyven halálraitélt emberoncs él. Nem tudom, hol van a földi élet határa, de itt nem hittem el, hogy az ágyakon vergődő vázak vegetálását ugyanazzal a szóval jelzik, mint a Ritz, vagy akár a körüti kávéházak

splint-pózólo vendégeinek a napjait. Az ajtót kifordult testü leány nyitja. Nevet. Boldog, mert itt ő az ép, aki még járni tud, tehát hivatalos is vállalhat. Aztán fenn a szobákban: vonagló emberkorcsok, rongyvégtagu nők, férfiak, törött gerincü, összehajlott rémek, felismerhetetlen torzok, mint egy borzalmas, megelevenedett Dante-kép. Négyéves gyerekek, akik az apjuk vagy az anyjuk terhét róják, csontfehér, piszmogó veteránok, akik mind-mind már csak enni tudnak.

— Mit mondjak nekik, ha éhesek? — panaszolja az emberfeletti munkát önfeláldozóan végző apácák főnöknője. — Ezek elé nem állhatok azzal, hogy nincs pénz, elfogyott a kenyér! Meg sem értenék. Pedig elég sokszor tartottunk már ott. Milliós adósságai vannak az intézetnek. Mikor már ég a lábunk alatt a talaj, hitelre vásárolunk élelmiszert, ahonnan lehet. Nincs kenyér, nincs tűzelő, nincs ágyruha. Ezek a betegek évtizedeken át ágyban vannak, az idegbajosok folyton vergődnek, rángatóznak, elszagatják az ágyruhát.

— Mi?! Kérem, mi már igazán mindenről lemondtunk. Heteken át nem látunk húst, fűtetlen a szobánk, nap-nap után dőlnek az ágyunk az ápolónővérek. Nem bírják a munkát. A legtöbb összeroppan a betegek folytonos emelése miatt,

meg az éjszakai hajszában. És nem enni!... Már nem bírjuk soká. Harmincezer koronát kaptunk most a Huszár-akciótól. Ha az adósságaink öt százalékát kifizetném, holnap megint hitelre vásárolhatnék kenyeret. Mit csináljunk? Egy havi bevételünk adományokból, betegdijakból összesen 16—20.000 korona. Ezzel szemben a minimális kiadás egy hónapban 100—150.000 korona. Ha egy gazdag ember csak egy félóra benézne ide, biztos vagyok, hogy nem nyomorognánk tovább...

Végigjárom a szobákat. Alig tudom feljegyezni a neveket, a panaszokat s mikor ezek előtt a nyomorultak előtt állok, valami meghatározhatatlan felelősséget érzek.

Egy ember, aki huszonkét éve mozdulatlanul fekszik a hátán. És most elszakad alatta az utolsó lepedő. Egy másik, akit fél éves korában behoztak és azóta csak tejet iszik és hörög. Most tizennégy éves. Vak és akkora, mint egy két éves angol kóros gyerek. Honnan vegyünk tejet? Pedig Anesurának nem magyarázza meg emberi száj, hogy nincs pénz az országban... B. Andor. Azt mondja, harminc éves. Tíznek látszik. B. Andor harminc éve táncol és tombol az ágyon éjjel-nappal, valami örületes, részeg táncot.

— Pihenni szeretnék már egyszer — mondja és a viaszszárga kezét felém dobja, mint egy rongydarabot.

Vizefűjük, törött gerincűek, derékig amputáltak, eskőrosok, vakok és bénák a borzalom paroxizmusában. Es elem jön Nagel Margit. Egy pillanatra összeszorult a torkom, mikor a földön kuszva, felemelkedik és elem áll, hogy megmutassa magát... Nagel Margitnak eltorzult, óriás buldogfeje van. Olyan nagy, mint egy oroszlané, de a formája és a

vonalai a buldogera emlékeztetnek. Egy szem van az arca közepén, ezt vetette fel, mikor a nő ér megszólította.

— Tizenhat éves vagyok. Azt mondják, így születtem és ráfántkóros vagyok. Már régen itt vagyok, mert nem mernek otthon tartani. Félték tőlem az emberek...

És ledől a földre, hogy a kályhához kusszon.

A férfiak szobája. Egy vasud nyitogatnak. A kezei, mint a ledobott kezyük, lógnak az ágyról. A lába is ilyen. Vak.

— Kedves nővér, az András olyan gyönyörű képet festett. Nézze meg, én is láttam, — viccel és két üres szemüregét a zsebkezdővel nyomkodja.

Már a háború is küldött ide áldozatot. Megbénult, elfagyott idegzetű katonák, összegömbült emberoncsok.

De a legtöbb így született. Harminc gyerek. Pólvába csomagolt tiz-

tizenöt éves kórosok, elnyult, csontvékony kamaszok, akik csak hörögni tudnak, mikor az apácák a szájukba csurgatják az ételt. Talán nincs is vége... Szobáról-szobára a borzalom, a nyomoruság tébolyító ágyosrai.

— Ezeknek mondjam, hogy nincs kenyér!?

És az apácák. Drága, éhező mártírok, akik a halálraitélteknek áldozták az életüket.

— Elgyengültünk már mi is, a betegek is, a sok éhezéstől, — mondják és a kezük imára kulcsolódik. Csak kenyeret kérnek...

A Szondy-utcai nyomorkaszárnyában

Szondy-utca 50. Hatalmas, kétemeletes sarokház. Itt laknak az

„epek”, na epek, mert a nyomor, az éhezés és a hideg mindegyiket megszárgatta már. Már itt is járt a Láthatatlan vendég. Most a házmesterné vezet.

Ahova megyünk, mindenütt nyitott ajtó. Ezeknek nincs mit félteni. A kétemeletes házban, *nyolcvankét lakás közül este 9-kor tizennégy helyen világitanak.* Pedig mindenhol otthon vannak...

Első emelet 44. *Papay Sándorék* lakása. Hosszu, sötét konyhán tapogatók a szoba felé, ahonnet gyereknöyözőrgés hallik. Egy rekedt női hang fogad. Gyertyát gyújtanak. Az asszony és négy gyerek gubbaszt a kályha körül. A legkisebb háromhetes, egy cukorládában fekszik a kályhaajtó előtt. Övé az elsőbbség. A többinek már csak a kályha mellett jutott hely.

— Az uram magánhivatalnok, de már régen nincs állása, — mondja az asszony. — Beteg ő is, én is, Rossz a tudóm... — És a négy gyerek sárga, viaszos arcát nézi.

— Miből élnek?

— Eddig mosni jártam, de már nem bírom. Albérlőket tartunk.

Az egyik gyerek, aki eddig aludt, felébred a beszélgetésre. Sir.

— Adjon mama kenyeret! — követelődzik.

— Csitt! — és lesüti az asszony a szemét. Látszik, hogy nem rendezték ezt a jelenetet.

A második emeleten özvegy *Krauer* Józsefné. Színésznő volt. Most alamizsnáért futkos a három gyerekének. Mind a három beteg. Drága, lázasszemű kis apróságok.

— Nem kell nekik az orvosság, — panaszozza a szomszédasszony, aki őrizi őket — pedig 100 korona volt ez a kis üveg!

Vajjon miből?

— Ehezünk kérem hónapok óta. Ahol tudom, hogy tíz koronát kereshetek, oda rohanok. Sikálok, mosok, csak hogy enni adhassak a porontyaimnak. De hiába, így elvészünk. Nem bírom már; én is beteg vagyok. — Csupa panasz, csupa segélyszikítás ez az összetört, fekete asszony, aki négy év előtt még színésznő volt és nevetni is tudott. Most kendőke göngyölve lohol mosásért, mert az ura, valahol Volhyniában maradt...

Még csak a földszinten néznek be Ságiékhez! Ott látok majd nyomort. Itt már tullicitálják egymást szegény, nyomorult szolidárisai a nincsnek. Ságiék ketten vannak. *Sági Vendel*, az egykori asztalossegéd, és az asszony. Mind a kettő a hetven felé erőlködik. Az asszony az ágyban, a rossz tömlővel a mellkasában, az ember az asztal mellett, az üres pipával.

— Nem tudok már dolgozni — magyarázza Sági, a 69 éves asztalossegéd. — Vérhast kaptam, és abból nem tudok kilábalni.

A hangos szóra az asszony is felgörnyed az üres ágyban.

A szemét ijedten körülforgatja a szokatlan gyertyavilágításra. Aztán az egyik szentképre néz. Ugy látszik félti ezt az utolsó kincset. Más nincs is a szobában, az ágyon, meg az asztalon kívül.

— Kramplit vacsoráztunk.

— És mit ebédelték?

— Krumplit. Három hete, mindig krumplit.

Kér, hogy segítsék rajta. Csak egy cigarettát... És mélyen, erővel a mellére nyeli a füstöt. A rongyok közül kimosolyog az arca. Most boldog egy percre.

(s. i.)